

Roman

ilustrovan družinski tednik · izhaja v četrtek

III. leto

V Ljubljani, 3. decembra 1931

Štev. 49

Napačna zveza

Zimska zgodbia

Napisal L. Waldau

Ves zmeden je Ivo Lesnik odložil telefonsko slušalko in se zagledal pred se. Še danes se mora torej oskrbeti s popolno smučarsko opremo in jutri dopoldne ob desetih se začne pouk! In še pred nekaj minutami ni niti v sanjah mislil na to! Če to ni noro! Na lepem se oglasi telefon in neki glas, ženski glas — pa kakšen glas! Kakor zvonec, jasen in čist in pojoč; zaljubljen bi se v ta glas! In ta glas zagostoli: „Tu Mira Travnova, Marnova ulica štirinajst. Oddali ste oglas, da bi se radi učili smučanja. Ali ne bi hoteli poskusiti z menoj? Imam že več prvenstev, mimo grede naj povem, da mi je tri in dvajset let, in...“ Ko ji je hotel ugovarjati, da je očitno napačno zvezana, se je začudila: „Saj je vaša številka dva in štirideset petnajst?“ Moral ji je dati prav. „No vidite, potem je v redu. Najbolje bo, da se kar koj oskrbite z vso opremo, dobite jo najceneje v trgovini Smuk & Co. Torej jutri dopoldne ob desetih, kaj ne? Dobiva se na Močnikovem nabrežju, za šolo, jeli? Seveda bo jutrišnji pouk do cela brezobvezen. Mislim pa, da se bova sporazumela. Torej najlepša hvala in do svidenja! Smuk!“ In ko se je hotel še poslednjikrat upreti, je postal glas na drugem koncu iznenada čudno proseč: „Prosim, ne odrecite! Z menoj boste gotovo zadovoljni!“ In tedaj je Ivo Lesnik, ki ni pri svojih

tridesetih letih še nikdar mislil na sport, kaj šele na smučanje, pristal, in ko se mu je ljubki ženski glas navdušeno zahvalil, se je celo priklonil pred telefon. Tako, in zdaj ima...

Drugi dan, točno ob desetih dopoldne, je stal na Močnikovem nabrežju za šolo mlad gospod v temnomodrem smučarskem dresu in se krčevito oklepala novih smučk. Vse okoli njega se je srebrno lesketal sneg v žarkih zimskega solnca; tam za mestom pa se je vabeče vzpenjal deviško bel grič. In zdajci se je pojavila zraven njega drobna vitka dama, mladostna in cvetoča v ostrem zimskem mrazu. In njen srebrni glasek je pozdravil tako sladko, da je bilo Lesniku mahoma čudno praznično pri duši. Trdno ji je stisnil roko, ki mu jo je neprisiljeno ponudila. In ko ji je pogledal v oči, se mu je

zdelo, da se je njegov pogled potopil v dvoje brezdanjih gorskih jezer...

*

Prvi pouk je končan. Zbit je, nikoli si ne bi bil mislil, da smučanje tako utruji. Toda v duši mu je veselo. In neprestano blagostavlja tiskarskega škrata, ki je postavil v oglasu, na katerega se je ona sklicevala, krivo telefonsko številko in tako pripomogel do napačne zveze. Saj stoji zraven njega najdražestnejše bitje, kar jih je kdaj srečal na svoji življenjski poti. Tako mu je, kakor bi mu plalo v žilah iskro madžarsko vino, kakor bi mu v duši prepevali slavci pomladno pesem!

In potem drugi dan, in tretji, spet in spet! In mahoma se je zavedel: nikdar več je ne izpusti, ker je ne more izpustiti! Čedalje tišji so postali

Se nadaljuje na str. 685

MARLENE DIETRICH IN McLAGLEN V FILMU „X-27“ (Paramount)

SRCE V OKOVIH

Roman

Napisal Mirko Brodnik

Ta roman je začel izhajati v 9. številki letošnjega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je 41.

Peta knjiga

POT V ŽIVLJENJE

„Na Kregarjev dom!“

Branko je naglo oblekel plašč. Detektiv je jel počasi razumevati, kaj namerava.

„Na Kregarjev dom? Ali imate revolver s seboj? Utegnili bi ga potrebovati.“

„Vzamem ga.“

Segel je v predal nočne omarice in vtaknil v žep orožje, revolver.

Potem je skočil v sosednjo sobo in poklical Mitjo.

Malo nato so že sedeli v avtu.

Žarometi so zableščali. Avto je zaropotal in sunkoma potegnil.

*

Dobre pol ure in avto se je ustavil nedaleč graščine. Detektiv je utrnil žaromete in zapeljal avto med drevje na travnik, kjer ga ni mogel nihče videti.

„Zdaj si razdelimo vloge,“ je dejal Branko. „Vidva gresta naprej. Pozvonita pri vratih in zgrabita onega, ki bo odprl. Zvežita ga in napravita neškodljivega. Če bi bil to Kregar sam, ga privedita sem. Počakam vaju pri vhodu v park. Razumela?“

„Da!“

„Potem pojdita oprezno po hiši. Mislim, da Kregar nima dosti ljudi?“

„Ne. Tri ali štiri.“

„Prav! Kogar srečata, ga primita in napravita z njim tako kakor z onim, ki vam bo odprl. Le pazita, da pojde vse brez hrupa. Če ne, je vse izgubljenó. Razumela?“

„Da!“

„Preiščita sobe in če najdete kje otroka, ga prinesita sem. Potem začnem jaz.“

„Dobro.“

„Zdaj vesta vse. Vajina naloga je težka, vendar vama zaupam!“

Dve senci sta izginili v parku.

*

Dolgo je čakal.

Minuta je tekla za minuto. Nikjer ni bilo čuti glasu. Vse je bilo praznično mirno.

Le malo luči je gorelo v graščini. Le nekaj oken je bilo svetlih. Kaj se ta trenutek godi za njimi, kaj se bo zgodilo čez nekaj časa? Ali jima bo uspelo? Ali bo dobil igro, ki jo igra?

Branko je čutil, kako mu nekaj stiska srce. Ni bil strah, bila je le neka tesnoba, ki jo je čutil zmeraj, kadar je stal pred odločilnimi trenutki. Potem je nenadoma začul v bližini korake. Zaškripali so na pesku in prihajali čedalje bliže.

Stopil je na stezo, da ga je obsijala mesečina. V temi je komaj razločil detektiva, ki ga je iskal.

Vračal se je sam...

Kje je Mitja? Kaj se je z njim zgodilo?

Naglo je stopil detektivu naproti.

„Kje je moj prijatelj?“

„V graščini.“

„Ali se vama je posrečilo?“

„Vse!“

„Ljudje so zvezani?“

„Da.“

„Kje je Kregar?“

„V svoji sobi. Videl sem ga skozi ključavnico.“

„In otrok? Ali sta ga našla?“

„Zaklenili so ga v neko sobo. Nisva mogla dobiti klju-

ča. Zato straži vaš prijatelj vrata, da se mu ne bi kaj zgodilo.“

„Dobro!“

„Stopite brž gor!“

„Hm,“ mu je takrat rekel detektiv. „Če se ne motim, je Kregar pravkar pozvonil.“

Ne da bi še naprej poslušal detektiva, je Branko stopil v graščino in stekel po stopnicah.

V veži, nad vrati je slišal zvonec, ki je nestrpnó nekoga klical.

Branko se je ustavil pred vrati.

Nagel pogled skozi ključavnico mu je vse povedal.

Kregar je pravkar vstal in stopil k vratom.

Pritisniti je hotel na ključko, tedaj pa so se vrata sama odprla.

Branko je stopil na prag.

Sedemnajsto poglavje

ZOB ZA ZOB!

Kregar prvi trenutek obiskovalca sploh videl ni. Preveč je bil zatopljen v svoje misli. Ko pa ga je Branko odrinil in stopil na sredo sobe, da ga je obsijala luč, je prebledel. Ta obraz! Predobro mu je bil znan, prevečkrat ga je gledal v brezkončnih nočeh, ko je zaman hrepenel po spancu...

Mrzel pot mu je stopil na čelo. Ko da ne verjame svojim očem, ko da vidi prikazen, je stopil bliže in iztegnil roke kakor v obrambo. Hotel je zavpiti, toda njegovo grlo je bilo suho in krik je zamrl, preden je še prišel na ustnice. Le z muko je zajecjal:

„Kdo ste?“

„Ali se me ne spominjate?“ je bil mrzel odgovor.

Tudi ta glas je Kregar poznal.

„Ne... kdo ste?“ je ponovilo.

Branko mu je velel z roko, naj séde.

„Res me ne poznate?“ je mrzlo ponovilo. „Ne spominjate se me?“

Kregar je pobesil glavo. O, dobro se ga je spominjal, dobro je vedel, kdo stoji pred njim, po kaj je prišel. Toda odgovoril ni. Ko je dolgo nato spet dvignil glavo, je bila v njegovih očeh zapisana groza.

„Mislil sem, da ste mrtvi...“ je izdaval.

„Haha,“ se je zasmel Branko. Ob tem smehu je Kregarja mrzlo izpreletelo.

„Če bi bilo po vaše, bi bil mrtev, da,“ je nadaljeval mladi mož. „Pa je usoda drugače hotela...“

Upri je svoj mrzli pogled v Kregarja.

„In zdaj sem prišel k vam...“

„Kaj hočete?...“ je tiho vprašal graščak in si obrisal znojno čelo.

„Oko za oko, zob za zob!“ je ledeno odvrnil Branko. „Prišel sem, da uredim račune z vami.“

Pri teh besedah je Kregar planil pokonci. S široko odprtimi očmi je zasrepel v Branka.

„Kaj sem vam storil?“ je zajecjal. „Kaj mi hočete?“

„Sedite, Kregar. Ali imate tako slab spomin? Ali ste že pozabili? Ne veste, kako je bilo takrat... na fronti? Poslali ste me v boj, da bi se me iznebili, da mi ukradete dekle. Mislili ste, da me pošiljate v smrt, mislili ste, da se ne vrnem. Ste že pozabili?“

Ne da bi čakal odgovora, je nadaljeval:

„Potem ste se vrnili domov. Zora je postala vaša žena. Ona, ki je nosila pod srcem mojega otroka. Nalagali ste jo, pregovorili ste jo, ne, prisilili, da je postala vaša. Ste pozabili?“

Kolinska

TVORNICA CIKORIJE

OKUSNA IN ZDRAVA
je
KOLINSKA KAVA!

Kregar ni odgovoril. Ves beden, zvit v dve gubé, je sedel, kakor bi pritiskala težka skala na njegova ramena.

„Kaj boste odgovorili? Kako se boste opravičili?“

Kregarjeva roka se je trdo oprijela mize, da so se mu nohti zasadili v les.

„Ko sem ležal brez zavesti, ranjen na smrt, ste mi ukradli njeno sliko in njeno pismo. Kje je pismo?“

Kakor bi bil izgubil vso voljo, kakor bi bila zamrla v njem sleherna iskrica upora, je Kregar vstal in topo stopil k pisalni mizi. Odprl je predal in vzel iz njega pismo in sliko. Položil je oboje na mizo.

Mladi mož je vzel sliko v roko. Na njej so se še videli sledovi krvi, njegove krvi.

„Ni vas zazeblo, ko ste začutili na sliki kri? Ni vas bilo groza? Ni vas bilo sram svoje strasti, svoje zavrženosti?“

Pismo in slika sta mu zdrknili iz roke. Stopil je k oknu in hladno dejal:

„Velik je najin račun, Kregar. Danes je zanj napočila ura plačila. In tudi za vaše druge neporavnane račune. Za umor v igralnici. Za vaše sleparije, ki so stale nekaj ljudi življenje. Za napad na ruskega inženjerja...“

Kregar se je stresel.

„Da, tudi to vem. Jaz sem bil tisti, ki sem ga rešil. In jaz sem vam takrat strgal krinko z glave.“

„Kaj mi hočete?“ je zajecjal Kregar. Njegov obraz se je bil v teh nekaj minutah postaral za deset let.

„Kaj vam hočem?“ je ledeno odvrnil Branko. „Nič, gospod Kregar — to opravi sodišče.“

Kregar je vztrepetal.

„Jutri pridejo po vas,“ je neusmiljeno nadaljeval Branko. „Upam, da jih boste počakali...“

S težkim korakom je stopil k mizi.

„Oko za oko, zob za zob!“

Mladi mož je vzel klobuk in se obrnil k vratom.

„Tako bo najin račun poravnat. Če pa ga hočete drugače poravnati... brez hrupa... zaradi nje, ki ste jo onesrečili...“

Segel je v žep. V njegovih rokah se je zasvetil revolver. Položil ga je na mizo. Nato je počasi stopil proti vratom.

„Zbogom, Kregar!“

Vrata za njim so se zaprla. Koraki v veži so naglo zamrli.

Kregar je ostal sam.

Osemnajsto poglavje
SVIDENJE

Ko je Branko prišel po stopnicah dol, ga je v veži že čakal detektiv.

„Brž, skriti se moramo. Pravkar sem začul avtomobil, ki je zavozil na dvorišče.“

Mladi mož si je segel z roko po čelu, kakor da hoče pregnati težke misli. Pravkaršnji razgovor je tudi na njem zapustil sledove.

46: št. nam primanjkuje za zalogo

Zato prosimo vse tiste cenjene naročnike in bralce, ki bi jo lahko utrpeli, naj jo blagovolijo poslati naši upravi proti odškodnini 2 Din. Reflektiramo samo na čiste, nepoškodovane izvode. — Uprava „Romana“.

„Kdo?“ je kratko vprašal in instinktivno skočil k najbližjemu drevesu. Detektiv se je splazil za njim.

„Ne vem. Moram iti gledat.“

Neslišno je smuknil v senci drevja k vrtnim vratom.

Preden je minila minuta, je bil že nazaj.

„Kregarjeva žena.“

Branko se je stresel.

„Sama?“ je zajecjal.

„Ne, neki moški je z njo.“

V prvem trenutku je hotel mladi mož steči k njej in ji zastaviti pot, toda premagal se je.

Prihajala je po stezi. Skozi gosto vejevje je tu pa tam prodiral bled žarek mesečine.

Sredi poti je obstala, skoraj tik ob njem. Videl je njen trpečí obraz, njene drhteče ustnice. Njenega spremljevalca ni poznal.

„Kdo je oni?“ je vprašal šepetaje.

„Mož njene sestrične.“ je prav tako tiho odgovoril detektiv. Branku je odleglo.

Ko je hotela stopiti naprej, proti vratom, ga je nekaj prijel, da se ni mogel več premagati. Skočil je iz sence proti njej.

„Zora!“

Mlada žena se je obrnila. Ni spoznala njegovega glasu, tako ga je izpremenilo nenadno razburjenje.

„Kdo je?“

Njen spremljevalec mu je stopil nasproti.

„Kdo ste? Kaj bi radi?“

Posvetil mu je z žepno svetiljko v obraz. Tedaj je Zora kriknila. Spoznala ga je.

Kakor v sanjah je stopila k njemu.

„Branko!“ Komaj slišno je izrekla te besede. Zdelo se ji

je, da se ves svet vrti okrog nje, in obšla jo je bolečina, da bi bila zavpila.

Potem se je zavedla. Njena drobna ročica se je nehote iztegnila proti njemu.

Branko jo je pobožno stisnil. S tem stiskom roke je povedal vse, česar je bilo popolno njegovo srce.

Takrat je nenadoma počil strel.

Zora je prebledela.

„Kaj je?“ je vprašal Vinko, ki je bil nema priča nenadnemu svidenju.

Branko ni odgovoril. Obrnil se je stran.

„Kje je Marko?“ se je takrat utrgalo iz Zore. V prvem trenutku je bila skoraj pozabila nanj. Zdaj se je spet oglasila mati v njej.

Ne čakajoč odgovora je šla naprej po stezi, kjer je že tolikrat hodila.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in l-ka domače perilo

tovarna JOS. REICH

S strahom v srcu je odrinila težka vrata, ki so bila le priprta. Potem je šla po stopnicah v prvo nadstropje. Niti opazila ni, da gre Branko za njo.

Prišla je na hodnik, kjer je bila na koncu otrokova soba. Pred vrati je stal Mitja. Mlada žena je obstala in ga nezaupno premerila.

„Ne boj se, Zora.“ se je takrat za njenim hrbtom oglašil Branko. „moj prijatelj je. Straži.“

„Vrata so zaklenjena.“ je povedal Mitja. „Ali bi jih vdrl?“

„Ključa ne moreš najti?“

„Ne. Menda ga ima vratar. Preiskal bi ga bil, pa leži zvezan v veži. Ker mi je detektiv ukazal, naj se ne ganem od tod...“

„Vlomiva.“ je velel Branko, ki je videl, da postaja Zora nestrpna.

Mitja je uprl svoj široki hrbet v vrata. Ukrivila so se, toda vdati se niso hotela. Sunil je še enkrat, da so zahreščala.

Ta ropot je prebudil Marka, ki je še zmeraj spal. Prvi trenutek ni vedel, kaj naj to pomeni, potem pa se je spomnil vsega — kako so ga nenadoma odvedli in zaprli, kako sovražno so ga vsi gledali in kako grdo so z njim ravnali. Prestrašen je zajokal. Zlezal je s posteljice, da bi se skrila.

Tedaj pa je začul glas, ki ga je poznal. Mamin glas je bil.

„Mamica!“

Stekel je k vratom in jel s svojimi šibkimi ročicami udarjati po njim.

„Marko, pazi! Idi proč od vrat!“

Umaknil se je. Še poslednji Mitjev napor. Vrata so se vdala in se razletela. Vhod je bil prost.

Prvi je skočil v sobo Branko. Privil je luč, vzel Marka v naročje in ga prinesel Zori. Malček je skozi solze, ki so mu še zmeraj silile iz oči, spoznal mamico in iztegnil proti njej ročice.

Vsa srečna ga je Zora pritisnila na svoje srce.

Branko je gledal zdaj njo, zdaj otroka. In v tem trenutku se mu je zdela Zora tako lepa, kakor še nikdar. Zdaj ni bilo več skritega strahu v njenih očeh, zdaj je bila sama sreča.

Potem pa se je njegov obraz nenadoma izpremenil. Mlada žena je ostrmela. Ni razumela. Zdajci pa jo je obšlo spoznanje: Brankove oči so obvisle na otroku.

Konec prihodnjič

Mnogim stvarom gre prav tako, kakor mn. gim. Dobrim ljudem. Doktor jih ne spoznamo, jih niti ne prgršamo; ko pa jih spoznamo, jih ne moremo več pogrešati. — Prav tako gre:

**Bežekovim
testeninam**
zajamčeno 8 jajčne kval

ZGODOVINŠKI
ROMAN
NAPISAL
MICHEL
ZÉVACO

5. nadaljevanje

O, groze! Kje naj pobegne? Kje naj ubeži sulicam?... Ni izhoda! Ni ga! Zdaj je pod obokom!... Stopil je na Most vzdihov... in zdajci se je z drugega konca tega hodnika pogubljenec prikazala druga skupina jeklenih oklepov, z naježenimi bodicami, nema kakor prva... Roland je bil oklenjen z obeh strani! In takrat so se sulice zganile in pritisnile nanj, na njegova prsa, in ga stisnile v zidno vdolbino za njim... In tam so se mahoma zadržale okoli njegovih nog, njegovih rok in njegovih prs verige, da se ni mogel več zganiti...

In tedaj sta obe četi nemih pošasti izginili...

Topo, kakor brez občutja, je Roland strmel pred se...

In njegove oči so zagledale kamenit sedež, kamor so posadili obsojence, preden so jih kaznovali... ne usmrtili!... Toda ta kazen je bila še strašnejša od smrti.

Kakšna kazen?

Roland je zagledal skupino mož, ki je prihajala proti njemu po mostu. Ti možje so se ustavili pred kamenitim stolom — pred stolom mučenikov!...

In na ta stol so privezali nekega moža, ki ga je prineslo šest vojakov vsega zvezanega; ta mož je imel glavo pokrito s črnim suknom kakor obsojenci...

In ko so ga čvrsto privezali na kameniti sedež, se je četa razmaknila, da ga je Roland mogel videti. In nekdo je izpregovoril:

„Odkrijte mu obraz!...“

Tedaj je Roland spoznal velikega inkvizitorja — in moža

zraven njega je tudi spoznal: bil je krvnik.

Krvnik je snel obsojence črno sukno.

Z otrplih Rolandovih ustnic se je utrgal strahoten krik, krik brezdanje groze, krik, ki ni bilo nič več človeškega v njem:

„Oče!... Saj to je moj oče!...“

Ko je zagledal svojega očeta privezanega na kamenitem sedežu, je mladi mož pozabil, da je tudi sam v okovih; njegove mišice so se napele v nečloveškem naporu, da so se mu žile na čelu in na sencih nabrale v višnjeve svaljke... Zaman! Členi verig so se mu zarezali v meso do krvi, in kakor posekan se je brez glasu sesedel na tla...

Tudi stari Candiano je bil spoznal Rolanda!

Pridušeno ječanje se je iztrgalo iz starčevega grla.

Od tistega trenutka se oče in sin nista več izpustila iz oči vse do konca strašnega prizora.

Ta pogled, ta poslednji pogled obeh obsojencev je trgal srce... Ob njem bi celo Dante vztrepetal, ob tem pogledu, ki so se iz njega zrcalile nedopovedljive misli, ob pogledu dveh mož, ki sta vedela, da se vidita poslednjič v življenju!...

In njune ustnice, trepečoč v drgetu vročice, so mrmrale neslišno slovo, ki sta ga le njuni srca razumeli...

Takrat se je spet začul Foscarijev glas:

„Candiano, sodišče vam v svoji modrosti podarja življenje...“

Roland je vztrepetal. Njegove oči so za trenutek zapustile očetov obraz in z neizrekljivo

grozo zasrepele v velikega inkvizitorja.

Stari Candiano je dvignil glavo:

„S kakšno pravico me je sodišče sodilo, ne da bi me bilo zaslišalo?“

Njegov glas je bil čudno miren.

„Sodišče,“ je odgovoril Foscari, „se je ravnalo po zapovedih, ki mu jih narekuje najvišja blaginja republike. Sodilo vas je in obsodilo. Življenje vam bo ohranjeno... Toda najvišji Svet je spoznal za potrebno zavarovati se, da ne boste nikdar več mogli škodovati republiki...“

„Razumem!“ je grenko odgovoril Candiano. „Zbrali ste se v temi ko strahopetci in skleniti, da me vržete v ječo, od koder se nikoli več ne vrnem. Prav! Toda pazite — nekega dne bo nebu in zemlji zadosti zločinov, ki jih kupičite samo zato, da zadostite svojemu slavohipju! Kaj mi morete očitati? Da sem preveč spoštoval ljudske pravice! Da nisem žrtvoval ljudstva vaši neutешljivi žeji po oblasti in vašim zavrženim naklepom... Prav! Kaznujte me, da sem bil čuječ varuh naših zakonov, da sem mislil in delal po zakonih večne pravice!... Toda moj sin — kaj vam je on storil? Dvajsetleten otrok je, gospodje! Če vam je ostala le trohica človeškega čuvstva v sre, mu prizanesite! Prizanesite nedolžni deklici, ki ga objokuje! To je moja poslednja prošnja. Za to ceno z veseljem pristanem, da končam v najhujši ječi svoje življenje!...“

„Candiano,“ je mrzlo rekel Foscari. „čez eno uro boste prosti!...“

Krik veselja se je izvil iz Rolandovega grla. Njegove z verigami okovane roke so se iztegnile proti starcu in v očeh so se mu pokazale solze.

„Oče! Oče, prosti ste! Bodite blagoslovljeni, Foscari!“

Mrk usmev je skrivil ustnice velikega inkvizitorja.

Candiano pa je vztrepetal od groze in njegov obraz je postal blede ko mrlič.

„O!“ je zajecjal. „Ne, ne, tega ne bodo storili!... To bi bilo preveč nečloveško!“

Nesrečnež je razumel!

Zakaj vedel je... vedel, kakšno svobodo daje Svet Deseterice tistim, ki jim hoče onemogočiti, da bi škodovali republiki!

„Krvnik,“ je zdajci izpregovoril Foscari, „stori svojo dolžnost!“

„Krvnik!“ je zajecal Roland. „Kaj naj počne krvnik, če je moj oče prost!... O!“ je mahoma zajecal, „to je strašno! Milost, gospodje, milost! Milost mojemu očetu!... O, strahopetci! K meni!... Ne, ne!... Milost! Milost!“

„Roland! Roland!“ je zavpil stari Candiano z glasom vzvišeneega samozatajevanja. „Ne glej sèm!...“

Toda Roland je gledal!

Roland je videl!...

Njegove oči se niso mogle odtrgati od nečloveškega prizora. Gledal je... in videl... videl vse... do konca... Gledal je, z naježenimi lasmi, mrliški znoj mu je trepetal na čelu in njegovo telo se je zvijalo v nadčloveškem naporu mišic, ki so hotele streti verige...

Tole je videl:

V trenutku, ko je Foscari dal usodno povelje, je krvnik stopil h Candianu in mu položil na obraz kovinasto krinko.

V notranjščini krinke, tam, kjer pride na oči, sta bili na njej pritrjeni dve jekleni bodici, kratki in drobni ko dve šivaniki...

Krvnik je prijel z levico obsojenca za glavo.

Roland je kriknil kakor brez uma, nato pa se je njegov glas zlomil v obupno ihtenje. Krvnik je z desnico prijel krinko in jo

pritisnil starcu, ki se je upiral s poslednjim ostankom življenjskega instinkta, z vso silo na obraz.

Dva strašna glasova sta pretrgala mrtvaško tišino: rjovenje groze in onemoglo hropenje.

Zahropel je Roland, ki se je brez zavesti zgrudil na zemljo.

Zarjovel je stari Candiano, ki mu je bil krvnik z enim samim prijemom roke snel krinko in razvezal vezi. Sunkoma je planil na noge in iztegnil roke... in na njegovem obrazu sta zazijali dve krvaveči votlini...

Krvnik mu je bil iztaknil oči!

Candiano je bil slep za zmerom!...

Strašno dejanje je bilo opravljeno tako spretno, da so nesrečnežu oči komaj zakrvavele. Le njegove trepalnice, ki so krčevito trzale od bolečine, so se široko odprle, da je bil pogled na ta grozni obraz z dvema čra-

kastima in krvavečima jamicama še strašnejši...

Starec je kakor iz uma stopil naprej, zadevaje se ob nevidne ovire in krčevito mahaje z rokami. In iz njegovih ust se je brez prestanka trgala hropeča tožba...

Dva moža sta ga prijela za roko in ga odvedla iz dožve palače.

Na nabrežju je čakal čoln.

Posadila sta slepca vanj.

Čolnar je odrinil od brega in čoln se je začel naglo oddaljevati.

Ko je pristal, je na bregu že čakal voz, ki sta bila vanj vprežena dva velika konja.

Moža sta posadila slepca v voz kakor poprej v čoln. In konja sta se spustila v skok. Tekla sta dolge ure in se naposled ustavila v neki vasi.

Tam sta moža postavila slepca na cesto.

Candiano je čutil, da sta mu obesila na hrbet nekako vrečo, v roko pa mu potisnila palico.

In potem je slišal glas, ki mu je rekel:

„V vreči imate kruha in deset srebrnikov. Pred vami je vas, kjer boste našli usmiljene duše. Idite, gospod... in Bog z vami!“

Candiano, od groze in bolečine pol blazen, je obstal sredi ceste in poslušal, kako se je voz, ki ga je pripeljal, naglo oddaljaval... kako je ropot koles polagoma zamrl in se izgubil v daljo.

Takrat je starec pobesil glavo in iz njegovih brezizraznih oči sta privreli dve solzi...

Ob strahotnem prizoru se je bil Roland brez zavesti zgrudil na tla.

Foscari in njegovi ljudje so potrpežljivo čakali, da se mlademu možu vrne zavest.

Čez kakih dvajset minut je Roland odprl oči in se z biodnim pogledom ozrl okoli sebe.

„Roland Candiano!“ je poklical Foscari.

Mladi mož ga je začudeno pogledal, ne da bi bil odgovoril.

„Roland Candiano, ali me slišate?...”

„Kdo me kliče?... Ali ste vi, oče moj?“

„Roland Candiano, sporočiti vam moram sklep najvišjega Sveta. Poslušajte!...”

„Ti si, Leonora!“ je rekel mladi mož z nasmehom. „Ali vidite, oče, koliko lepote in neskončne nežnosti je v njej!...”

„Roland Candiano!“ je povzel veliki inkvizitor. „Upor, ki ste ga zanetili z očetovo pomočjo, je udušen, za kar bodi hvala Bogu in naši odločnosti. Toda pravično je, da to plačate s kaznijo, kakor je plačal izdajalski dož... Roland Candiano, sodišče vam podarja življenje, za kar se zahvalite priprošnji plemenitega Altierija... Roland Candiano, obsojeni ste na dosmrtno ječo!“

Mladi mož mu ni odgovoril. Igral se je s svojimi verigami kakor začuden otrok.

„Odvedite ga!“ je velel Foscari.

„Ali naj mu verige pustimo?“ je vprašal vrhovni ječar, ki je prisostvoval temu prizoru.

Foscari je mrzlo pogledal Rolanda.

„Ni treba!“ je kratko odgovoril.

„V katero celico naj ga vžemo?“ je vprašal ječar.

Foscari je za trenutek pomislil.

„Na številko 17.“

Ljudje okoli Foscarija so bili iz železa in so imeli kamen namestu srca... toda ob teh besedah so od groze vztrepotali.

Sneli so Rolandu vezi. Eden izmed ječarjev ga je prijel za roko in ga odvedel. Mladi mož se ni upiral; voljno in brez besede je šel z njim.

Šele ko je imel most za seboj in ga je ječar vedel vse globlje pod zemljo, je rekel čudno krotko, šklepečoč z zobmi:

„Zebe me... o, kako me zebe!“

In še vedno sta stopala dol, v globino, po plesnivih vlažnih stopnicah.

In vse bolj in bolj sta se bližala bivališču pogublencev in vse pogosteje so prihajale Rolandu na uho zamolkle tožbe in pridušeni kriki. Toda mladi mož se ni menil zanje. Stopal je mirno naprej, le drgetal je čedalje bolj in čedalje pogostejše so postajale njegove tožbe:

„Zebe me... o, kako me zebe!“

Ječar, ki je bil vaju gledati človeško trpljenje in se mu je srce že zdavnaj zaprlo pred usmiljenjem, mu ni odgovarjal.

Tema je postajala vse črnejša.

Smrad v teh vlažnih, mrkih hodnikih je postajal vse neznošnejši.

Toda ječar ga očitno ni čutil. Mirno je brez luči stopal dalje. Pljuča in oči se sčasoma privadijo nesnagi in temi, kakor se srce privadi brezsrčni ravnodušnosti.

Naposled se je ječar ustavil in izpustil Rolandovo roko.

Nesrečnež je obstal, negiben in trepečoč od mraza po vsem životu.

Začul je rožljanje železja; zardelo se mu je, da je udaril vanj še vlažnejši zrak, še smrdljivejši, še ledenejši. Začutil je, da ga je nekdo porinil v neprodno temo, in potem je slišal, kako so se s treskom zaprla neka vrata. Zamolklo se je odbil jek od zidov, potem pa je zavladovala zlovešča tišina...

Roland je bil v celici številka 17.

Mladi mož je bil črtan iz vrsti živih.

Njegove misli so se pogreznile v brezdanjost.

Bil je blazen. To je toliko kakor mrtev... Samo trpljenje je še drgetalo v njem.

Celica številka 17 je bila dokaj velika. Tla v njej so pokrivala kamenite plošče, zidovi pa so bili zgrajeni iz velikih gladkih skal, ki jih je pokrivala

drobna plast solitra. Ob zidu je stalo nekaj kakor postelja. Ta postelja je bila sestavljena iz gladkih kamenitih plošč. Pod stropom, nasproti vratom majhna lina z debelimi bodičastimi palicami. V kotu vrč z vodo. Na vrču kos kruha. Od nekod je prihajalo enakomerno zamolklo pljuskanje... to je bila voda v kanalu... Bilo je tema, neprodno tema; bilo je mraz, in razen pljuskanja vode, ki je udarjalo ob zunanje zidove ječ, se ni čul noben glas... le zdaj pa zdaj od daleč pridušen krik nesrečnih jetnikov.

Roland se je umaknil v kot in strmel z razširjenimi zrenicami v temo. Nič več življenja ni bilo v njem. Tudi ran na rokah in na lehteh ni več čutil. Samo občutek boleznega mraza je še ostal v tem ubogem telesu, ki so ga živega vrgli v grob.

VIII

RAZBOJNIK

Rolandova mati se je vrgla v najhujšo gnečo na Markovem trgu. Divja, z razmršenimi lasmi je kazala na doževo palačo in vpila besede, ki jih ni nihče razumel, zakaj kričanje upornikov in pokanje arkebuz je prekričalo njen glas.

Instinktivno je Silvija stečta tja, od koder so se čuli najglasnejši vzkliki: „Naj živi Roland Candiano!“ Tam je rjulo kakih dvajset mož, razcapanih in črnih od prahu in potu, napadalo in se branilo in se korak za korakom umikalo pred oboroženci. Eden med njimi, orjak, ki je bil videti njih poglavar, je posebno krvavo gospodaril med vojaki.

Zdajci pa se je velikanu približal neki mož, ki se je plazil od skupine do skupine, in mu rekel:

„Zadosti je, Scalabrinol... Saj vidiš, da je končano in da ljudstvo povsod beži.“

Razbojnik je krvavo pogledal okoli sebe. Premagani uporniki so se res izgubljali na vse strani, možje so metali orožje proč, ženske pa so vpile od strahu.

„In gospod Roland?“ je hitro vprašal orjak.

„Zastran njega ne bodi v skrbeh. Dobil je kar je želel — po tvoji zaslugi, Scalabrinol.“

„Torej lahko gremo?“

„Da, da... končano je!... Ne, počakaj še!“

Opazil je bil Silvijo, ki je prihajala bliže, strašna, grozeča...

„Ali vidiš tole žensko?“ je zašepetal in zgrabil razbojnika za roko.

„Da!“

„Ali jo poznaš?“

„Ne!“

„Sto zlatnikov jutri zjutraj, če bo dotlej mrtva... Kako, je postranska reč... Kanal ali bodalo!“

Val beguncev je ločil moža.

„Sto zlatnikov!“ je zamrmral Scalabrinol. „Kupčija ni slaba.“

Zagnal se je proti Silviji, ki je od udarca po čelu padla vznak na tla. Pobrall jo je, vzel v naročje, skočil v čoln in izginil v noč.

Vpitje ljudi in pokanje arkebuz je polagoma ponehalo. Jas-

Izdali smo neskrjšan ponatis romana „Most vzdihov“,

kolikor ga je izšlo v številkah 45 do 48 „Romana“. Na to opozarjamo vse naše cenjene interese, ki bi radi zasledovali ta velezanimivi roman, pa ga doslej niso mogli, ker niso dobili štev. 45—48 „Romana“. Ponatis obsega 16 str. „Romanovega“ formata in stane 2 Din. Dobite ga v vseh trafikah ali pa v upravi „Romana“, Ljubljana, Breg 10. — Ker je naklada tega ponatisa omejena, nikar ne odlajajte in si ga takoj priskrbite! Nadaljnjih ponatisov ne bomo izdali.

na noč je pokrila s svojimi sencami trupla na trgu sv. Marka.

Tisto noč proti tretji zjutraj, to je nekako ob času, ko je Roland stopil v celico št. 17, je v majhni podrti hišici na nabrežju lagune še gorela luč.

V tej hišici je ležala na borini postelji ženska s krvavo obvezo na čelu.

Ob znožju postelje je stala mlada deklica v svetli obleki, kakršne nosijo devojke iz ljudstva. Od časa do časa je z mokro krpo omočila vroče ustnice ranjenke.

V kotu je negibno in tiho sedel mož orjaške postave.

Ženska je bila Silvija, Rolandova mati; deklica je bila siromašna devojka, ki je prebivala v tej hišici; mož je bil razbojnik Scalabrino.

Zakaj še ni Silvije ubil?

Ali je še vedno čakal primerne trenutka?

Ali pa se mu je bil prikradel v srce žarek usmiljenja?

V nekem zvoniku je bila ura pol štirih. Scalabrino je videl, da se dani, in je utrl plamenico, ki je dotlej svetila v borem stanovanju.

Takrat se je Silvija zganila.

Scalabrino je nekam boječe stopil k postelji in nekaj minut strmel v blede in trpeči ranjenkin obraz.

„Kaj praviš, Juana?“ je tiho vprašal. „Ali ne misliš, da se je rana zaprla in da ne bo hudega? Sicer pa rane na glavi niso nevarne, drugače bi bil jaz, tako mi hudičevih rogov, že zdavnaj pod zemljo!“

Deklica je odkimala.

„Njena najnevarnejša rana ni na čelu... v srcu je!“ je zamrmrala. „Sirotal... Sodeč po besedah, ki jih je govorila v vročici, jo je moralo nekaj strašnega zadelo...“

Velikan se je stresel in se obrnil drugam. Nato je začel hoditi po sobici gor in dol, polglasno mrmraje nerazločne grožnje.

Čeprav je bil bos, so njegovi koraki vendarle zbudili ranjenko, da je odprla oči.

Pomignila je Scalabrino, naj pride k postelji. Razbojnik je ubogal s tisto plahostjo, ki je bila tako nerazumljiva pri človeku njegove vrste.

„Spoznala sem vas,“ je rekla Silvija. „Vi ste tisti, ki ste me rešili...“

Bila je videti zelo mirna. Morda je premagovala svoj obup, da bi mogla jasneje misliti. V njenih topih očeh ni bilo solza. Vsa divjost jo je bila zapustila. Kdo ve, ali si ni rekla, kar se tolikrat opaža pri materah, kadar jih zadene nekaj strašnega — ali si ni rekla, da nima pravice do jokanja in trpljenja, da ne sme zapraviti z boleščjo niti trohice svojih sil, in da morajo biti vsi njeni čuti, ves njen razum, vse njene misli posvečene rešitvi njenega sina!...

Gotovo je le, da je doževka tisti trenutek kazala vzvišeno sliko matere; mir, ki ga je razodeval njen obraz, je bil v svoji tragiki nekaj veličastnega.

Razbojnik je pobesil glavo.

„Govorite,“ je rekla pokojno, „vedeti moram... vse moram vedeti... Vi ste me prestregli v trenutku, ko me je zadel udarec na čelo?“

„Da, gospa, jaz sem bil... Kar se pa tiče rešitve... pri vseh hudičih, kaj je neki od snoči šinilo vame? Skratka, stvar se je tako le zgodila... Prišli ste iz palače... Še zdaj vas vidim... Bili ste tako grozni, da sem se vas zbal, jaz, ki strahu nikoli nisem poznal... Ali se tega še spominjate, gospa?“

„Da, nadaljujte...“

„Pri Materi božji Formoški, človek bi rekel, da trepečem!... Oprostite, gospa... Potem ste se

torej vrgli med nas in ste kričali take besede, da še zdaj čutim trepet v drobu... in to se je zgodilo v trenutku, ko so začele arkebuze pokati v ljudstvo in so helebarde podirale najbesnejše. In potem... potem so se vrgli na vas vojaki. Jaz pa sem se s svojimi razbojniki zagnal nanje, vas vzel v naročje in prinesel semkaj.“

Razbojnik je res trepetal, ko je to govoril. Neznana mehkost mu je bila zavzela dušo.

Silvija je povzela z istim pokojem v glasu:

„Torej je ljudstvo premagano?“

„Premagano, pri vseh peklih, in še kako! Na Markovem trgu leži sto mrtvih, najmanj toliko jih plava po kanalih, tri ali štiri sto jih je ranjenih in v ječah... Oh, to je še najstrašnejše... In kakšna tišina je v mestu! Le prisluhnite, gospa!... Danes zjutraj ne boste čuli barkarol...“

„Torej ljudstvo... ni moglo vdreti v palačo!“ je nadaljevala Silvija z istim monotonim, stisnjenim glasom in uprla svoje jasne sive oči v Scalabrino.

„Vdreti v palačo! Laglje bi bilo zdrobiti vrata Njegove Visokosti gospoda Satana!... Ne, gospa, ne!... A zakaj mislite na to?... Povejte mi rajši, kdo ste... in kje stanujete... da vas spravim domov!...“

„Kako se je začel upor?“ je vprašala Silvija, kakor da ni slišala njegovih besed.

„Kako se je začel upor?... Hm... Upor, gospa... vi pravite upor... morda to ni prava beseda... Juana, stopi za trenutek v drugo izbo...“

Deklica je s plaho naglico vstala in odšla.

„Da, upor!“ je povzel velikan s tihim glasom. „Naj mi peklenšček zavije vrat, če vem, kako se je začel! Samo to vem, da sem dobil dvajset zlatnikov na roko in po dva zlatnika za vsakega svojega moža, da bom kričal: „Naj živi Roland Candiano!“ in da nekajkrat ustrelimo z arkebuzami v zrak...“

Silvija je nenadoma prisluhnila. Njene oči so se razširile od

napete pozornosti in od groze pred tem, kaj pride.

„Če bi bil vedel!“ je nadaljeval razbojnik in njegov glas je postal čudno mrk. „Potem ne bi bil kričal s takim veseljem, niti za sto zlatnikov ne!... Ali ne veste gospa, kaj ljudje govore?“

„Kaj govore?... Povej!“

„O, kako vam zdaj drhti glas! Pa vseeno! Videl sem vas, ko ste bili tako pogumni, tako strašni... Ljudje govore, da so samo zaradi našega kričanja, zaradi nereda, ki smo ga izzvali med ljudstvom, vrgli Rolanda Candiana v ječo... Smrti mi božje — če je to res, si nikoli ne odpustim!“

„To je res!“ je rekla Silvija s tolikšnim obupom v glasu, da je razbojnik nehote odstopil za korak.

„To je res!“ je zamolklo zarėnal. „Kako to veste?“

„Vem, ker so ga zgrabili pred moimi očmi, razumeš? Vem, ker sem sama videla, kako so ga vsi prijatelji zapustili in ga je celo zaročenka zatajila!... Nesrečnež! Tak ti si zanetil lažni upor, da so ga mogli obtožiti! Ti si to storil!“

Vstala je, vsa strašna v svojem srdu.

„Kdo pa ste, grom in peklo?“ je zariul Scalabrino in odskočil.

„Njegova mati!“ je odgovorila Silvija in stopila proti nje-mu.

Razbojnik je padel na kolena in udaril s čelom ob tla. In iz njegovih širokih prs se je izvilo obupno ihtenje.

„Njegova mati!“ je zaječal. „Njegova mati!... Še to se je moralo zgoditi!... In jaz sem ga jim dal v roke!... Ubijte me! O, ubijte me!“

Rolandova mati se je prepadena umaknila.

Razbojnik je dvignil proti njei svoj bedni obraz.

Naglica

Na neki turinški postaji je na vratih hišice, ki je na nobeni postaji ne manjka, napisano: „Ključ se dobi pri postajenačelniku.“

Spodaj je napisal neznan hudo-mušnež:

„V posebno nujnih slučajih se je obrniti na upravo železnic v Berlinu.“

Zmotil se je

Jerič in Kurnik gresta v mraku na sprehod. Nenadoma se Jerič skloni, da bi nekaj pobral.

„Kaj si pa našel?“

„Hudič naj vzame tistega,“ zakolne Jerič. „ki zna pljuvati kakor dinar.“

Vljudnost

Šef spremlja mlado prijazno gos-podično do vrat trgovine.

„Saj ni treba,“ se brani gos-podična. „Tudi sama bi našla pot!“

„Verjamem,“ odvrne šef. „Toda, veste, zadnji čas so pri nas precej pokradli!“

Hvaležnost

List „Butalska trobenta“ je pre-jel tole pismo:

„Slavno uredništvo!“

V torek sem izgubil svojo zlato uro, ki mi je bila dragocen spom-in. Takoj sem to objavil v Vašem cenj. listu. Včeraj pridem domov in najdem uro v žepu druge obleke. Bog blagoslovi vaš list!

Z odličnim spoštovanjem

R. S.“

Računar

„Očka, danes sem prihranil pol-druhi dinar: peš sem šel v šolo in sem ves čas tekkel za tramvajem.“

„Že prav! Še boljše pa bi bil na-pravil, če bi tekkel za avtotaksijem — potem bi bil prihranil pet in dvajset Din!!!“

Dobra vzgoja

Mirko je povabljen na otroško zabavo h Korenovim. Zvečer se vrne in že v veži ga vpraša mama:

„Mirko, ali si se obnašal kakor se spodobi?“

„Da, mamica! Korenova teta je ves čas pripovedovala: „Moj Bog, nisem še videla otroka, ki bi se tako obnašal!““

Vzgoja

„To ni lepo, da se z nožem pra-skaš po glavi! Za take reči so vi-lice!“

Previdnost

Mali Pepček pride v lekarno.

„Gospod apotekar, dajte mi sred-stvo za lajšanje bolečin. Prejle sem v kuhinji razbil okno.“

Zmotil se je

Hotel prezidavajo. Pozno ponoči pride truden popotnik in zahteva sobo. Vratar mu pove, da je hotel že ves poln.

„Nu, saj zmerom stanujem pri vas, kadar pridem v mesto. Boste že dobili kje kako sobo!“

Vratar jo je dobil. Čisto gori pod streho.

Popotnik hitro povečerja in gre v posteljo, čeprav je doli v restav-raciji vesela družba.

Po kratkem spanju pa se nena-doma prebudi. Hitro ven! Zadnji čas je. Toda kam? Podstrešje, kjer je njegova soba, je zaklenjeno. Le tam v kotu je globoka vdolbina. Hvala bogu!

Rešen je!

Na stopnicah začuje korake. Nekdo potrka.

„Zlodja, kaj ste pa napravili! To je bil roy ventilatorja. Spodaj v dvorani je še vedno vse polno in vsi so dobili — solnčne pege.“

Gramofone, plošče

kupim edino najgodo-neje, ker je največja izbira, edino le pri

„CENTRA“

Ljubljana, Miklošičeva c. 38. Palača Grafike.
Najmodernejša izposojevalnica plošč

Urejuje Boris Rihteršič

Lya de Putti †

Pred kratkim so javili, da je nevarno bolna. Malo dni nato so prinesli listi, da je umrla na posledicah operacije.

Lya de Putti je bila ena najbolj znanih igralk ob času, ko je bil film na višku svoje moči, malo pred prihodom govorečega filma, ki je imel toliko prvovrstnih igralcev.

Rodila se je v Budimpešti. Že zgodaj se je posvetila gledališču. Igrala je tudi pri filmu, pa v začetku skoraj neopažena. Potem pa je nenadoma prišel preobrat. Dobila je nekaj vlog, ki so ji prijale. Občinstvo jo je že opazilo, vsčč mu je bila njena igra in prej skoraj neznana igralka je zaslovela. Največ je k temu pripomogel film „Varieté“, kjer je igrala z Emilom Janningsom. Ker sta se prav tedaj jeli umikati Nemki Asta Nielsen in Henny Porten, je bila Lya de Putti skoraj edina evropska igralka, ki so jo opazili tudi v Ameriki.

Poznali so njeno popularnost in jo povabili v deželo dolarjev. Z ameriško naglico so napravili serijo filmov, kjer je igrala glavno vlogo. Prvi je uspel, drugi ne več, zadnji propadel.

Z njim je propadla tudi Lya de Putti.

Američani imajo čuden talent ugonabljeti igralce. Ali jim ustvarijo ime, ali jih kupijo, potem njih ime izrabljajo, dokler vlečejo, in jih odvržejo, ko jim publika pokaže hrbet.

Dobrih vlog in dobrih režiserjev jim ni treba. Te dobé igralci, ki jih šele ustvarjajo...

Ameriški film je uničil že dosti dobrih igralcev. Pred vsem ameriško občinstvo. In jih še bo. Lya de Putti ni bila zadnja med njimi.

Ljudje v raju Južnega morja

Napisal Robert J. Flaherty

Otoki Južnega morja so raj, kjer žive ljudje, kakor bi bili potomci polbogov.

Tudi najboljši pesniki niso mogli na papir pričarati krasote tistih krajev. Samo v takih krajih je moglo zrasti tako lepo pleme, kakor so Polinezijci.

Mnogo sem potoval, toda nisem še našel ljudi, ki bi bili tako ljubeznivi kakor prebivalci otokov Južnega morja. Njih telesna lepota in moč sta v redki harmoniji z njihovimi duševnimi lastnostmi. Predrzni so, velikodušni, veseli, miroljubni, gostoljubni in polni neke

otroške naivnosti, ki človeka takoj priklene nase.

Morali bi jih spoznati, dokler jih moderna civilizacija ne pokvari. Zame, ki sem jih že tretjič videl, takrat, ko sem delal film „Tabu“, mi je bilo življenje med njimi vedno nov dogodek.

Ti ljudje so zato tako zdravi in lepi, ker so jim voda, zrak in sonce edina in najboljša zdravila. Ti ljudje so zato tako dobri, ker jim je neznana beseda „lakota“. Priroda jim v izobilju daje vsega, česar potrebujejo za življenje. Morje jim daje rib, zemlja plodov.

Obleka in stanovanje niso nikaki problemi za prebivalce otokov Južnega morja. S cvetjem se krase moški in ženske.

Čeprav so njihove zahteve neznatne, imajo vendar ti preprosti otroci prirode prirojen zmisel za lepoto. Domačini imajo tako srčno kulturo, da je boljša in večja od kulture naše razvpite civilizacije. Njihova glasba, njihove melodične pesmi — zmisel za glasbo jim je prirojen — so zmeraj priklenile poslušalca. Njihovi plesi niso prav nič podobni raznim eksotičnim plesom, ki smo jih plesali zadnja leta.

Oni vedo, kako je treba živeti, toda znajo tudi umreti. Ne boje se smrti. Kakor vsa temnopolta plemena, so tudi oni fatalisti in junaško prenašajo bolečine.

V ljubezni so preprosti in prirodni, ka or povsod. Mnogim, ki bodo gledali film „Tabu“, se bo zdelo čudno to nenavadno, neprisliljeno razmerje med lepo Reri in Matahijem. Prav zato je njuna ljubezen tako lepa.

Nadarjenosti in gostoljubnosti prebivalcev Južnega morja se moramo zahvaliti, da smo napravili film, kjer igrajo samo domačini, mešanci in nekaj Kitajcev, pa je vendar, kakor vsi priznavajo, dovršena umetnina.

„Orlič“

Tragično usodo Napoleonovega sina Orliča, vojvode Reichstadtkega, ki ga je na odru nekoč igrala Sara Bernhardtova, so zdaj obdelali v filmu po tragediji Edmonda Rostanda. Film so napravili v Nemčiji pod režijo znanega Rusa Turžanskega.

Orlič je živel na dunajskem dvoru kot izgnanec, čeprav je bil pri materi in dedu, avstrijskem cesarju Francu, bila pa sta oba preslaba, da bi se mogla upirati kancelarju knezu Metternichu, ki mu je bil Orlič samo igrača, s katero

je hotel uresničiti svoje politične namene.

„Sin generala Bonaparta, vojvoda Reichstadtski“, kakor ga je on imenoval, je živel sicer na avstrijskem dvoru z vsemi častmi, ki so mu pripadale. Imel je svoje vojaške, s katerimi se je vsak dan vadil. Na zunaj je bilo videti, da je svoboden človek, toda v resnici je bil suženj.

Ko pa so nekega dne vojaki, navdušeni nad svojim poveljnikom, začeli klicati: „Živel Napoleon!“ — vzklik, ki so ga še na dvoru čuli — je Metternich pobesnel od jeze in častniki tega polka so bili hudo kaznovani.

Mlademu Orliču prikrivajo junaštva njegovega očeta. Obdajajo ga Metternichovi voluhni, ki strogo pazijo na vsak njegov korak. Ko se zarotnikom, starim borecem velikega Napoleona, posreči, da odpeljejo Orliča z dvora in pobegnejo z njim, da bi ga posadili na francoski prestol pod imenom Napoleona II., jih zalotijo Metternichovi voluhni pri Wagramu v trenutku, ko je eden izmed bivših Napoleonovih grenadirjev mlademu princu razlagal znano bitko, ko je njegov oče zmagal nad Avstrijci, in ga odpeljejo nazaj na Dunaj.

Se so poskušali ponoviti ta vojskus, toda usoda je hotela drugače. Neozdravljiva bolezen je že davno prej začela razjedati pljuča mladega Orliča in za to boleznijo je umrl nesrečni sin velikega osvajačalca sveta.

V režiji Turžanskij dominira. Nekaj prizorov je posebno značilnih, med njimi oni, ko Metternich pripoveduje Orliču, da v njem teče kri Habsburžanov in da je zato nevreden veličine svojega očeta.

Bitka pri Wagramu je pokazana mojstrsko in deluje zelo impresivno, čeprav vidimo samo nekaj prizorov. Turžanski se je prav v teh prizorih najbolje izkazal. Posebno lepo je pokazana smrt mladega Orliča.

Film na Japonskem

Japonsko prosvetno ministrstvo je objavilo statistiko filmov, ki so jih cenzurirali zadnji dve leti.

Po tej statistiki je bilo l. 1929. napravljenih 2940 domačih filmov, v skupni dolžini 2.948.083 metrov, leta 1930. pa 2704 filmi z 2.895.665 metri. Z izrezki je bilo dovoljenih leta 1929. vsega skupaj 315 tujih filmov z 91.762 metri, leta 1930. pa 255 s 53.005 metri.

Ameriških filmov je bilo l. 1929 dovoljenih 1117 z 209.777 metri, lani pa 1199 s 332.478 metri.

Evropskih filmov je bilo predlanskim 237 s 312.686 metri, lani pa 229 z 296.276 metri.

Kakor vidimo iz teh podatkov, je na Japonskem naraslo samo število ameriških filmov, domača produkcija pa je nekoliko padla, prav tako tudi uvoz evropskih filmov.

LEILA HYAMS Metro

Otrokov dnevnik

Pametno in koristno je, če vsaka mati o svojem otroku piše dnevnik takoj od njegovega rojstva — seveda le o stvareh, ki se tičejo otrokovega zdravlja in njegovega duševnega in telesnega razvoja. Kateri matere ne bi veselilo pisanje takega dnevnika? Saj je ravno mati tista, ki bo najbolje razumela sleherno izpremembo otrokovega or-

Zanimivosti iz Hollywooda

Ronald Colman spet igra. Njegov prvi govoreči film je „The Unholy Night“ in se godi v Sahari. Z njim igra Estelle Taylor, ločena žena bivšega boksaškega prvaka Jacka Dempseya.

Lupe Velez, ki smo jo pred kratkim videli v „Vstajenju“, je prišla v Evropo. Nedavno je dovršila film „Kubanska ljubavna pesem“ z Lawrenceom Tibbetom.

Don José Mojica in Mona Maris igrata spet skupaj v filmu „Španska ljubezen“.

Tom Mix se je vrnil k filmu.

Fox je napravil film „Afriške noči“. Glavni vlogi igrata Harold Murray in Fifi d'Orsay.

Vloga Mate Hari daje Metru dosti dela. Zelo mnogo pričakujejo od Grete Garbo, katere nekoliko tajinstvena osebnost se prav prilaga značaju te volunke. Razen nje igra v filmu še Ramon Novarro, kakor smo že javili, poleg nje pa še Lionel Barrymore in Lewis Stone, ki ju štejejo med najboljše hollywoodske igralce.

Med triindvajsetimi najbolj znanimi Paramountovimi igralkami je enajst temnolasih, dve rdečelaski in devet blondink.

Pred kratkim je obiskal Metrove ateljeje japonski princ Takamatsu z ženo. Princ je bil navdušen nad napredkom filmske industrije.

Napačna zveza

Nadaljevanje z naslovne strani
jali njuni skupni izprehodi v hrib, čedalje bolj se je bližala odrešilna beseda — — —

In ko je potem nekega dne skopnela pod mladim solncem snežna krasota in so šle smučke začasno v pokoj, ko je pomlad ogrnita prirodo v sveže zelenje, takrat so nekega dne veselo zazvonili zvonovi v cerkvi na hribu. In iz cerkvice je stopil srečen in žareč par.

In takrat se je sklonil k njej in zašepetal:

„To pot, srček, sva pa prav zvezana!“

ganizma, in ona bo tudi imela največ zadovoljenja ob beleženju stvari, ki morda neprižadetih ljudi prav nič ne zanimajo, ki pa so vendar za bodočnost njenega miljenca bistvene važnosti.

Takle dnevnik naj bi se začel takoj z otrokovim rojstvom. Dobro bi bilo vanj za pisati tudi rojstne podatke njegovih roditeljev, dan njune poroke, otrokovo težo pri rojstvu in način, kako ga hrani. V prvem letu otrokovega življenja naj zabeleži njegove važne trenutke: cepljenje, in kako je poteklo, izpreminjanje njegove teže, kako rase, kdaj je začel dobivati zobe, kdaj je prvič poskusil hoditi itd.

Vestna mati bo tudi popisala otrokov temperament, ali je razburljiv ali miren, kakšno je njegovo spanje, ali ima tek pri jedi in druga opazovanja, ki so pri različnih otrocih seveda različna. Sčasoma postanejo poročila življeja: v dnevniku se bodo pojavile za mater važne vesti o prvih poskusih govorjenja, o razvoju petih čutov. Vestna mati bo zabeležila tudi najnavadnejše otrokove bolezni, kakor nahod ali bolečine v vratu, zapisala bo, kdaj je poklicala zdravnika in kaj je le-ta zapisal, da je otrok ozdravel. Imena različnih bolezni, otrokovo težo in velikost ob določenih dnevih (najbolje vsak rojstni dan) si bo na različne načine podčrtala, da te podatke takoj dobi, kadar jih potrebuje.

To vpisovanje naj traja vse do tlej, dokler otrok toliko ne odraste, da lahko dnevnik sam nada-

Dame! Zahtevajte posod
Eau de Cologne

„OLYMPIA“

Lekarna

Trnkóczy - Ljubljana 33

ljuje, seveda izprva pod materinim nadzorstvom. Dnevnik naj bi se sklenil šele tedaj, kadar je otrok polnoleten.

Pisanje takega dnevnika se bo temu ali onemu morda zdelo nepomembno igrakkanje, vendar ne

**Obleke, plašči,
krila, po zelo nizkih cenah!
Zahtevajte brezplačni,
ilustrirani cenik!**

gre podcenjevati njegovega pomena. Prvič se z njim mati sama obveže, da bo dobro pazila na otroka in si zapomnila vse okolnosti, ki so z njim v zvezi. Dobro pa pride tudi recimo takrat, kadar iz kakršnihkoli razlogov premeni stalnega zdravnika; njegov naslednik bo iz dnevnika izprevidel vse, kar potrebuje za diagnozo, drugače pa bi nemara pri tej ali oni otrokovi bolezni ne vedel ne kod ne kam. Kadar začne otrok hoditi v šolo, tudi ne bi škodilo, če bi učitelj dobil v roko njegov dnevnik; koliko laglje bo potem otroka razumel!

Ocvrte miši

Potrebščine: 4 dkg surovega masla, masti, ali margarine, nekoliko soli, 2 celi jajci ali rumenjaka, ena jedilna žlica sladkorja, ¼ kg moka, ¼ l mleka, 1 zavojček Dr. Oetkerjevega pecilnega praška.

Prilava: Surovo maslo ali mast se pomeša v skledi; polagoma dodajaj jajci ali rumenjaka, sladkor, sol, moko, mleko in pecilni prašek. Testo se deva po žlicah v vročo mast in ocvre, da postane zlatorumeno. Miši potresi še vroče s sladkorjem, ki mu je primešanega nekoliko cimeta ali Dr. Oetkerjevega vanilnovega sladkorja.

Listnica upravnštva

Zaradi narodnega praznika je izšla ta številka en dan kasneje.

„ROMAN“ STANE

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, ½ leta 40 Din, vse leto 80 Din. Na razpolago še vse številke. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Na tujem, vse leto:

v Angliji 9 šilingov, Avstriji 14 šilingov, Belgiji 14 belg, na Češkoslovaškem 70 kron, v Egiptu pol funta, Franciji 50 frankov, Holandiji 5 goldinarjev, Italiji 40 lir, Nemčiji 9 mark, Severni Ameriki 2 dolarja. Povsod drugod na leto 120 Din, za ½ leta pa 60 Din. Denar (veljavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček) pošljite v lastnem interesu v priporočenem ali pa v denarnem pismu.

Posamezne številke:

V Jugoslaviji po 2 Din. Dobe se v trafikah, knjižarnah in kolodvorskih prodajalnah, kjer „Romana“ nimajo, zahtevajte, naj ga naroče. Direktna naročila izvršimo šele po prejemu zneska v bankovcih ali veljavnih znamkah. V Italiji stane posamezna številka 80 stotnik.

Naročila

in dopise pošljite na naslov: „Roman“, Ljubljana, Breg 10, poštni predal št. 345. — Rokopisov ne vračamo. Za odgovor priložite znamko. — Oglasi po tarifi.

Filmski dročiž

Na Češkem imajo 25.000 izpraznjenih kino-operaterjev.

Wallace Beery in Jackie Coogan igrata skupaj v filmu „The Champion“.

Willy Forst dela film „Princ iz Arkadije“, kjer igra glavno vlogo.

Te dni otvorijo v Pragi prvo filmsko razstavo. Poseben odbor zbira gradivo o začetkih filma sploh, posebno pa o začetkih češkega filma, ki je že na zelo visoki stopnji.

Dorothy Jordan, partnerica Ramona Novarra iz „Poročnika carjeve garde“, „Flirta“ in „Seviljskega pevača“, je začela igrati z najmlajšim Metrovim zvezdnikom Robertom Montgomeryjem.

Foto aparate in potrebščine

dobite v največji izbiri v

Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

Zahtevajte cenik!

Kupon 49 film

BUDDHA

čajne mešanice
so najboljše

TEA IMPORT

Ljubljana, Večna pot 5

Telefon št. 2626
Brzjavljiva Timpot

Elitni Kino Matica

Telefon 2124

„Dober grešnik“,

prvi film znanega nemškega komika
Maxa Pallenberga.

Kino Ideal

„Pesem moje duše“,

film opojnih pesmi. V glavni vlogi
irski pevec John McCormack.

FILMSKA VPRAŠANJA

1. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „Moja žena — hohštaplerica“?
  2. Kje je angažiran režiser Feyder?
  3. Kdo je režiral film „Neznani pevec“?
  4. Katera igralka igra glavno vlogo v filmu „Pred zoro“?
  5. Katera igralka igra glavno vlogo v filmu „Svobodna ljubezen“?
- Za nagrado razpisujemo

DVAJSET VELIKIH FILMSKIH FOTOGRAFIJ,

ki jih razdelimo med deset reševalcev.

Rešitve vprašanj iz 47. številke so: 1. William Haines, 2. Robert Armstrong, 3. John Gilbert, 4. Robert Montgomery, 5. Lawrence Tibbett.

Nagrade dobe:

- 5 slik: Bezljaj Joško, Šenčur;
  - 4 slike: Janežič Francka, Dol;
  - 3 slike: Dornik Minka, Polšnik;
  - 2 slike: Potočnik Mirko, Petkovič;
- po eno sliko: Jane Boženka, Ljubljana; Štacin Franc, Loke; Tomše Friderika, Ljubljana; Kovač Stanka, Ljubljana; Zupan Hilda, Maribor; Jezernik Filip, Poljane.

KLIFEJE
vseh vrst no
fotografijah
ali slikah
iz vsakega
najboljše
KLIFARNA ST-DEU
LJUBLJANA DALMATINOVIA 13.

Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglajajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbula slika, in radi globokega svojega pomena je postal znak nepozaben. „Znamka Oetker“ jamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega našela so

Dr. Oetker-jev pečlni prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd. tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavolčkov, ki pomagajo „prosvitlenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je pribrala, mnoge nevolje radi slabega kipeña močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjeve šartilje, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego je Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pril nakupu pozor na to, da se dobe pristni Dr. Oetker-jevi izdelki, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev vanilinov sladkor je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi, pudinge in spenjeno smetano, kakao in čaj, šartilje, torte in pecivo, lajčni konjak. Zavolček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša ½ zavolčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 lajčni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

Dr. Oetker-jevi recepti za kuhinjo in hišo

prinašajo izbrano izvrstnih predpisov za pripravo enostavnih, boljnih, finih in različnih močnatih jedi, šartiljev, peciva, torti, t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinje — tudi onih, ki stavijo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začenicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastonj pri vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno.

DR. OETKER, MARIBOR.